

Vergaderjaar 2015–2016

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 564

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 oktober 2015

Bijgaand stuur ik u het verslag van de informele Energieraad van 22 en 23 september 2015.

Tijdens de ochtendsessie werd aan de hand van enkele presentaties van vooraanstaande namen uit de academische wereld en het bedrijfsleven de energietransitie als kans voor groei en banen belicht. Sprekers wezen de informele Energieraad op de faciliterende rol die overheden hebben bij het realiseren van de energietransitie, bijvoorbeeld door te zorgen voor een passende beprijzing van CO₂-uitstoot.

Tijdens de werklunch werd de informele Energieraad middels een tweetal presentaties geïnformeerd over de synergie tussen energie en ontwikkelingssamenwerking. Beide sprekers – de heer Amin van de International Renewable Energy Agency (IRENA) en de heer Borloo van Energies pour l’Afrique – zien kansen voor hernieuwbare energie op het Afrikaans continent. Deze kansen worden nu echter niet optimaal benut, omdat de financieringskosten voor deze projecten erg hoog liggen en omdat er een gebrek aan projectondersteuning is.

Tijdens de middagsessie sprak de informele Energieraad over het EU-financieringslandschap voor energie. De Europese Commissie gaf aan met het Junckerplan de investeringen in de EU aan te willen jagen. Europarlementariër Claude Turmes pleitte voor het oprichten van een garantiefonds voor investeringen in de energiesector in Centraal- en Zuidoost-Europa en het oormerken van EFSI-middelen voor investeringen in energie-efficiëntie.

Vele lidstaten benadrukten het potentieel van het EFSI voor investeringen in energie-efficiëntie. Slechts enkele lidstaten lieten zich uit over het eventueel oormerken van EFSI-middelen voor bepaalde regio's of doeleinden en de meningen hierover liepen uiteen.

Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, benadrukte het belang van een gunstig investeringsklimaat in de EU. Zodoende kunnen de nodige private investeringen worden aangetrokken en hoeven er minder publieke middelen te worden ingezet om de energietransitie te faciliteren.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

Nieuwe energietechnologieën als kans voor groei en banen

Het Luxemburgs Voorzitterschap koos tijdens de ochtendsessie van de informele Energieraad voor een vernieuwende aanpak. Doel was om de deelnemers te inspireren aan de hand van enkele presentaties van vooraanstaande namen uit de academische wereld en het bedrijfsleven. Sprekers gingen vanuit hun eigen perspectief in op de energietransitie en de kansen die deze omslag biedt voor groene groei.

De ochtendsessie werd geopend door de Amerikaanse econoom, schrijver en politiek adviseur Jeremy Rifkin. Volgens de heer Rifkin bevinden we ons momenteel in een economische paradigma verschuiving. Het economisch model gebaseerd op fossiele brandstoffen zal plaats moeten maken voor een economie aangedreven door hernieuwbare energie. Deze transitie noopt enkele bedrijven tot aanpassing van hun traditionele verdienmodel, maar moet vooral als kans voor groene groei en werkgelegenheid worden gezien.

João Manso Neto, CEO van EDP Renewables, legde de focus in zijn presentatie op de enorme investeringsopgave om de energietransitie te bekostigen. Om de nodige private investeringen aan te trekken, moet volgens de heer Neto het ETS worden hervormd en het ontwerp van de elektriciteitsmarkt worden herzien. Er wordt thans in Europa onderhandeld over de hervorming van het ETS en in de tweede helft van 2016 komt de Commissie met een voorstel voor een nieuw ontwerp voor de elektriciteitsmarkt.

Mark Shorrock, CEO van Tidal Lagoon Power, lichtte de plannen toe om door middel van een getijdenmeer in de baai van Swansea (VK) hernieuwbare energie op te wekken. Door slim gebruik te maken van het verschil in waterpeil tussen de zee en het getijdenmeer kunnen meer dan 155.000 huishoudens van elektriciteit worden voorzien. De constructie levert 1.500 banen op en geniet de steun van de lokale bevolking. Andere kansrijke locaties voor de constructie van een getijdenmeer bevinden zich in Frankrijk, Canada en India.

Bertrand Piccard, initiatiefnemer van het Solar Impulse-project, waarbij wordt getracht voor het eerst om de wereld te vliegen in een uitsluitend door zonne-energie aangedreven vliegtuig, presenteerde zijn visie op de energietransitie en onderstreepte dat men niet langer moet denken in kosten maar in kansen.

Elon Musk, onder andere CEO van Tesla (waarvan het Europees hoofdkwartier en de Europese assemblagefabriek in Nederland zijn gevestigd), onderstreepte dat de energietransitie uiteindelijk onvermijdelijk is. Hij benadrukte in dit kader het belang van een juiste CO₂-beprijzing en gaf aan dat het mkb, dat vaak vernieuwende ideeën heeft op het gebied van energie, een belangrijke rol kan spelen in de transitie.

Werklunch: energie en ontwikkelingssamenwerking

Tijdens de werklunch werd de synergie tussen energie en ontwikkelings-samenwerking middels een tweetal presentaties toegelicht. Adnan Amin, Directeur-Generaal van de International Renewable Energy Agency (IRENA), gaf aan dat naar verwachting de energievraag in Afrika de aankomende jaren zal toenemen. IRENA heeft meerdere hernieuwbare energieprojecten met potentie geïdentificeerd, waaronder de «*African Energy Corridor*» strekkende van Ethiopië tot aan Zuid-Afrika. Volgens de

heer Amin zijn kansrijke projecten nog niet gerealiseerd, omdat de financieringskosten voor projecten in Afrika hoog liggen en omdat het ontbreekt aan projectondersteuning. Met de oprichting van het «*Project Facilitation Platform*» probeert IRENA op laatstgenoemd probleem in te spelen.

Jean-Louis Borloo van Energies pour l'Afrique gaf aan dat 70% van de bevolking in Afrika geen toegang tot elektriciteit heeft. De heer Borloo onderschrijft de analyse van de heer Amin dat hoge financieringskosten en gebrek aan projectondersteuning barrières zijn voor de realisatie van kansrijke hernieuwbare energieprojecten in Afrika. Daar moet volgens de heer Borloo aan worden gewerkt.

Financieringslandschap voor energie

Tijdens de middagsessie wisselde de informele Energieraad van gedachten over het EU financieringslandschap voor de energiesector. De vicevoorzitter van de Europese Commissie, de heer Katainen voor Banen, Groei, Investeringen en Concurrentievermogen, uitte zijn zorg over het achterblijven van investeringen in de EU ten opzichte van bijvoorbeeld de VS. Dit kan ten koste gaan van het concurrentievermogen van de EU. Door oprichting van het Europees Fonds voor Strategische Investeringen (EFSI) en operationalisering van een Europese investeringsadvieshub (EIAH) en een Europees projectenportaal (EIPP) wil de Europese Commissie investeringen in de EU aanjagen. Ook benadrukte vicevoorzitter Katainen het belang van een gunstig investeringsklimaat en de faciliterende rol van nationale platforms zoals het Nederlands Investeringsagentschap voor EFSI (NIA), zodat optimaal kan worden geprofiteerd van EFSI middelen.

Europarlementariër Claude Turmes presenteerde tijdens de middagsessie zijn «*Luxembourg Declaration*» voor investeringen in energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. De heer Turmes benadrukte het verschil in rentevoet tussen de lidstaten. De hoge rentevoet in met name Centraal- en Zuidoost-Europa belemmert investeringen in de energiesector in die regio's. De heer Turmes pleitte voor het oprichten van een garantiefonds vergelijkbaar met het EFSI voor investeringen in de energiesector in genoemde regio's. Omdat hoge rente ook op mondiaal niveau een belemmerende factor is, maakte de heer Turmes zich tevens hard voor een mondiaal garantiefonds onder IRENA, zodat ook in ontwikkelingslanden investeringen in verduurzaming van de energiesector worden gefaciliteerd. De heer Turmes onderstreepte verder het belang van investeringen in energie-efficiëntie en bepleitte het oormerken van € 50 miljard uit het EFSI voor investeringen in energie-efficiëntie.

Vele lidstaten benadrukten de potentie van het EFSI voor investeringen in energie-efficiëntie. Het belang van bundelen van kleinere energie-efficiëntieprojecten, zodat een aantrekkelijk investeringsportfolio kan worden gecreëerd voor financiers, werd door een aantal lidstaten genoemd. Enkele lidstaten lieten zich positief uit over het indicatief oormerken van EFSI-middelen voor bepaalde regio's of bepaalde doeleinden. Enkele andere lidstaten gaven aan daar geen voorstander van te zijn. Sommige lidstaten gaven aan ook potentie te zien voor EFSI investeringen in energie infrastructuur en innovatie.

Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, benadrukte het belang van een gunstig investeringsklimaat in Europa. Op die manier kunnen de nodige private investeringen worden aangetrokken en hoeven er minder publieke middelen te worden ingezet om de energietransitie te faciliteren. Nederland heeft in dit kader gepleit voor betekenisvolle stappen ter voltooiing van de interne energiemarkt en gecontinueerd lidmaatschap

van het Energy Charter Treaty. Zodoende worden de juiste prijssignalen voor het aantrekken van private investeringen afgegeven en wordt investeerders de nodige juridische zekerheid verschaft. Een aantal andere lidstaten wezen tevens op het belang van voltooiing van de interne energiemarkt. Enkele lidstaten benadrukten het belang van een stabiel en voorspelbaar regelgevend kader ter verbetering van het investeringsklimaat. De Commissie onderschreef het belang van een stabiel en voorspelbaar regelgevend kader ter verbetering van het investeringsklimaat. Met dit oogmerk zal de Commissie in 2016 voorstellen doen tot aanpassing van de richtlijn energie-efficiëntie en de richtlijn energieprestatie voor gebouwen. Tevens zal de Commissie in hetzelfde jaar een voorstel doen voor een nieuw marktontwerp voor de elektriciteitssector.